

Сучасний стан соціально-економічного розвитку підприємств Вінницької області

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розглянуто сутність поняття «розвиток». Досліджено питання, пов'язані із соціально-економічним розвитком підприємств.

Ключові слова: підприємство, показник, розвиток.

Abstract

The paper deals with issues related to the socio-economic development of enterprises. Recommendations for improvement of social and economic development of the enterprise are offered.

Keywords: enterprise, indicator, development.

Вступ

Управління розвитком підприємств спрямовано на підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності, від рівня їх розвитку залежить процес виробництва матеріальних благ, задоволення потреб та життєвий рівень населення, економічна та екологічна безпека країни. В умовах подолання кризових явищ в економіці України актуальність теми визначена об'єктивною потребою розробки теоретичних положень щодо ефективного управління розвитком підприємств.

Управління підприємствами є предметом наукових досліджень українських та зарубіжних учених: Р. Акоффа, І. Ансоффа, О. Бутнік-Сіверського, В. Василенко, В. Верби, С. Гуткевич, О. Гребешкової, П. Друкера, М. Коденської, Ю. Погорелова, М. Портера, О. Раєвневої, П. Саблука, А. Стрікланда, А. Томпсона, А. Тонких, Р. Фатхутдінова, З. Шершньової, Й. Шумпетера та ін. Одночасно потрібно зазначити, що недостатньо повно досліджені питання управління розвитком підприємств. Ці проблеми стимулюють постановку та вирішення питань підвищення ефективності управління розвитком підприємств.

Метою роботи є систематизація теоретичних основ розвитку та узагальнення стану соціально-економічного розвитку підприємств Вінницької області.

Основна частина

Для ефективної роботи підприємства велике значення має рівень його розвитку. Розвиток як економічну категорію розглядали багато вчених. У загальному вигляді поняття «розвиток» можна визначити як зміну процесу або явища від простішого до складнішого. Деякі вчені пояснюють його як сукупність змін, що ведуть до появи нової якості та зміцнення життєвості системи, її здатність чинити опір руйнівним силам зовнішнього середовища. Інші розглядають розвиток як процес збільшення можливостей і бажання задовольнити власні потреби та потреби інших. Цікавим є підхід до розгляду сутності поняття розвитку, який визначено як впорядкованість, узгодженість, взаємодію певною мірою диференційованих або автономних частин цілого, обумовлених його будовою, з метою досягнення кращого поєднання елементів структури, що посилює й підвищує вихідні показники системи порівняно з показниками попереднього етапу її функціонування, тобто сприяє вилученню потенційної енергії в новому стані. Розвиток підприємства визначається способом його функціонування, зорієнтованим на досягнення взаємодії між ресурсами, технологіями і управлінням із зовнішнім середовищем, з метою забезпечення виробництва високоякісної продукції, досягнення високої продуктивності праці на основі кращого використання елементів природи та навколишнього середовища [1].

Розвиток і підвищення ефективності виробництва досягається працею людей та їх соціально-економічною активністю. З розвитком науково-технічного прогресу змінюється якісний та кількісний склад ресурсного потенціалу підприємства [2].

На підприємстві розвиток може здійснюватись екстенсивним або інтенсивним шляхом. Екстенсивний тип розвитку передбачає збільшення обсягу реалізації продукції та зростання фінансових результатів за рахунок додаткового залучення в процес виробництва засобів і предметів праці, робочої сили, об'єктів виробничої сфери. За екстенсивного розвитку підприємство збільшує обсяги виробництва продукції лише за рахунок залучення та використання додаткових ресурсів. Інтенсивний тип економічного розвитку характеризується приростом за рахунок якісного оновлення засобів праці, впровадження нових ефективних технологій, тобто інноваційними процесами, то розвиток підприємств відбувається за рахунок зростання ресурсовіддачі на основі інвестиційно-інноваційної діяльності та сприяє поліпшенню організації виробництва та праці

Останнім часом в економічній літературі отримала широке поширення ідея виділення третього типу економічного розвитку – інноваційного, який повинен стати логічним продовженням інтенсивного типу розвитку та передбачає активне провадження інновацій [3].

Досліджуючи розвиток підприємств Вінницької області можна помітити, що за індексом промислового виробництва за січень-вересень 2019 року Вінницька область зайняла 1 місце серед регіонів України (по Україні індекс промислового виробництва становить 100,0%). З таблиці 1 видно, що обсяг реалізованої промислової продукції за видами економічної діяльності підприємств Вінницької області у 2016-2017 роках значно підвищився.

Таблиця 1

Динаміка обсягів реалізованої промислової продукції підприємств Вінницької області [4]

	2016		2017		2018	
	тис.грн	у % до підсумку	тис.грн	у % до підсумку	тис.грн	у % до підсумку
Промисловість¹	52901792,7	100,0	63092560,0	100,0	73648626,6	100,0
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	1094360,7	2,1	1325884,2	2,1	1765900,1	2,4
Переробна промисловість	46710234,4	88,3	54871203,6	87,0	63211998,8	85,8
виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	37561835,3	71,0	43564055,7	69,1	49049325,9	66,6
текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	280228,3	0,5	359375,2	0,6	363291,5	0,5
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	1891416,4	3,6	2156647,3	3,4	1580332,4	2,1
виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	329199,2	0,6	411350,7	0,7	к	к
машинобудування	1499476,8	2,9	1798796,4	2,8	2790219,9	3,8
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	306564,6	0,6	392218,2	0,6	345309,6	0,5
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	189887,4	0,4	61814,5	0,1	437159,3	0,6
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	4721702,1	8,9	6370854,7	10,1	8107612,4	11,0

Зростання економічного потенціалу країни та добробуту населення залежить від успішного розвитку підприємництва в країні, і в першу чергу, малого та середнього підприємництва. У Вінницькій області протягом 2013-2018 рр. найбільша частка працівників спостерігалась на середніх підприємствах. Найменше працівників в загальній їх кількості спостерігалось на великих підприємствах.

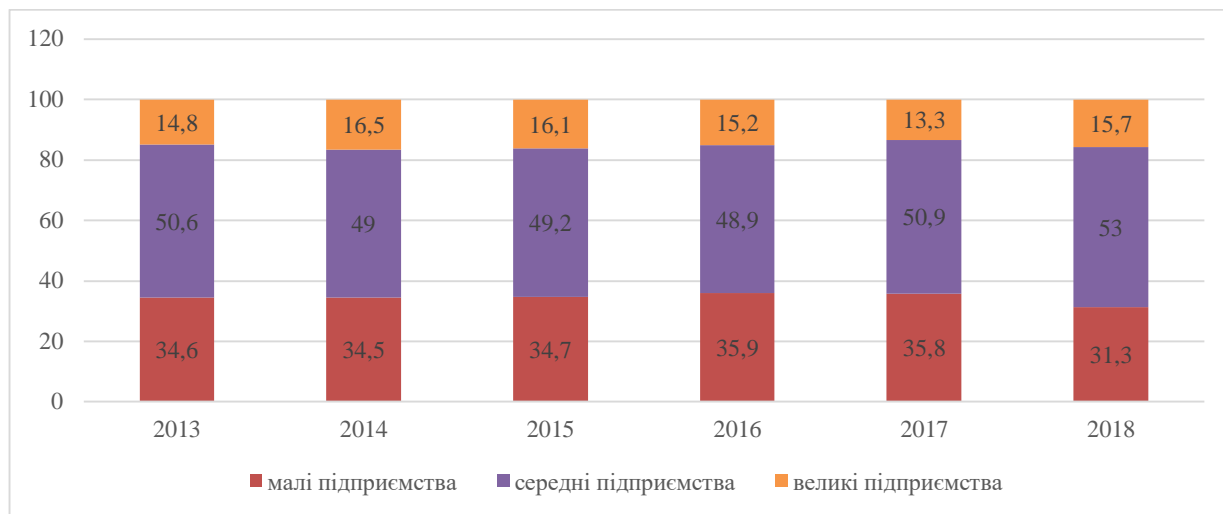

Рис. 1. Частка зайнятих працівників на підприємствах за їх розмірами, % до кількості зайнятих працівників підприємств (складено з даними [4])

Якщо досліджувати індекс споживчих цін, можна поміти що він має нерівномірну динаміку зміни, позитивним є те, що він не перевищує 13% протягом 2016-2018 рр.

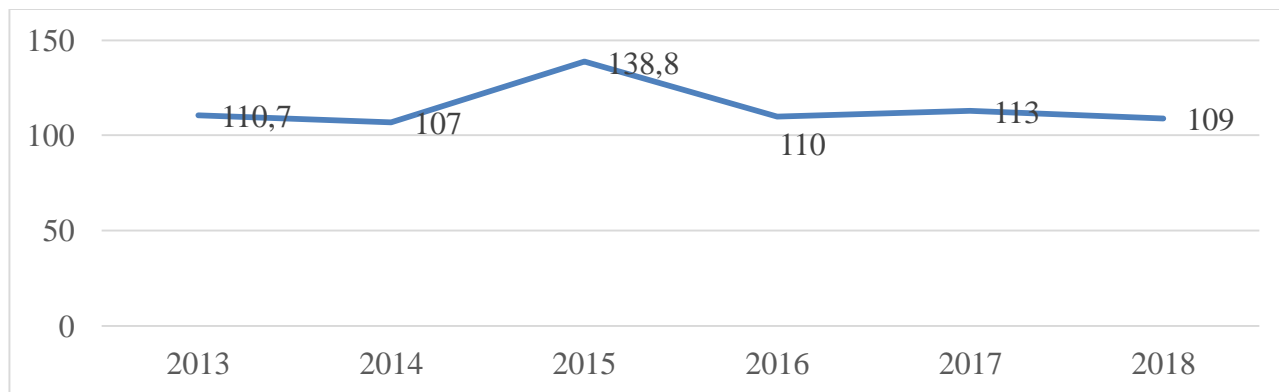

Рис. 2. Індекс споживчих цін, % (складено за даними [4])

Досить яскраво соціально-економічний стан характеризує обсяг капітальних інвестицій, який зріс з 7373,0 млн грн в 2015 р. до 17626,5 млн грн в 2018 р.

Таким чином, соціально-економічний стан підприємств Вінниччини є задовільним. Разом з тим, керівництву області варто вжити заходів щодо підвищення рівня інвестиційної привабливості області.

Важливим чинником для подальшого розвитку підприємств у сучасних умовах є здатність підлаштовуватися під різні чинники середовища, одним із яких є введення інновацій на підприємствах. Варто змінити технологію виробництва, переорієнтувавши її на інноваційну стратегію розвитку підприємств, що важливо в умовах ринкової економіки, яка характеризується активною конкурентною боротьбою підприємств [5].

Висновки

Таким чином, існує кілька напрямів розвитку підприємств. Однак, основним з них є інтенсивний розвиток на інноваційній основі, тобто пов'язаний з оновленням матеріально-технічної бази, випуском інноваційної продукції, підвищенням рівня кваліфікації працівників підприємств, зниженням собівартості внаслідок зниження виробничих витрат, удосконалення організації виробництва та праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Воронков Д. К. Розвиток підприємства : управління змінами та інновації: монографія / Д. К. Воронков, Ю. С. Погорелов. – Х. : АдВА, 2009. – 436 с.
2. Рудьєв В. А. Менеджмент: навч. посіб. / В.А. Рудьєв, С.О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
3. Єпіфанова І. Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств: теоретико-методологічні аспекти фінансового забезпечення : монографія / І. Ю. Єпіфанова. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 384 с.
4. Офіційний сайт Головного управління статистики у Вінницькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: vn.ukrstst.gov.ua/
5. Джеджула В. В. Вплив інновацій на розвиток підприємств [Електронний ресурс] / В. В. Джеджула, І. Ю. Єпіфанова, Т. В. Лесько // Інфраструктура ринку. – 2019. – № 29. – С. 165-170. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/29_2019_ukr/26.pdf.

Мотрук Денис Анатолійович - студент групи МФК 186, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Єпіфанова Ірина Юріївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту.

Motruk Denis A. - student, faculty of management Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa.

Yepifanova Iryna Yu. - Candidate of economic sciences, associate professor of Department of Finance and innovation management.